



Redaktørene har ordet:

Flerspråklig undervisningspraksis

AV IRMELIN KJELAAS OG RANDI MYKLEBUST

I en rapport fra 2020 om verdenssamfunnets innsats for inkludering i utdanningssektoren, retter UNESCO oppmerksomhet mot begrepet rettferdighet, 'equity', som en forutsetning for å realisere ideer om inkluderende praksis i skolen (UNESCO, 2020). Her forklares en gjensidighet i begrepene 'inclusion' og 'equity', der inkludering defineres som «a process that helps overcome barriers limiting the presence, participation and achievement of learners», og 'equity' dreier seg om å sørge for «fairness, where the education of all learners is seen as having equal importance» (s. 25). I rapporten trekkes uforståelig undervisningsspråk og undervisningsmateriale fram som eksempel på ekskludering fra meningsfulle læringsopplevelser, og utvikling av et læringsmiljø som anerkjenner språklig og kulturelt mangfold i klasserommet er formulert som anbefalt tiltak. I dette nummeret av NOA har vi gleden av å kunne presentere to artikler som begge tilfører ny kunnskap om læreres arbeid med å nytte muligheter for å skape meningsfulle læringsprosesser og rettferdighet i opplæringen for elever og deltakere som er i prosess med å lære norsk.

Dag Freddy Røeds artikkel «Flerspråklig tekstskapning på nettbrett. Lærernes intensjoner og elevenes praksiser» handler om digitale, flerspråklige tekstskapingsprosesser i en mottaksklasse på barnetrinnet, altså i en klasse som gir et innføringstilbud i norsk og andre skolefag for nyankomne elever. Studien er etnografisk inspirert og utforsker hvordan lærerne i denne klassen arbeider med elevenes flerspråklige utgangspunkt for utvikling av ferdigheter i skriftspråket. Røed analyserer data fra intervju, observasjoner og elevers digitale tekster for å undersøke hvordan elevene deltar i de formene for tekstskapingspraksiser som lærerne initierer og instruerer for. Han finner at lærerne bygger på ideer om elevenes førstespråk som ressurs for læring, og at det ligger gode muligheter for flerspråklige tilnærminger i arbeid med digitale

multimodale tekster. Han finner også at bruk av digitale oversettelsesverktøy for å lage tekst på førstespråket og norsk, samt en kontinuerlig veksling mellom ulike nettsider for å hente informasjon og illustrasjoner, er kjennetegn ved elevenes prosesser. Røed stiller likevel noen spørsmål ved den tekstskapingspraksisen som utvikles, som han mener kan bygge på en form for parallell forståelse av språk og flerspråklighet.

Artikkelen til Jon-Magne Wik og Haley De Korne, «Læreres og språkhjelperes erfaringer med flerspråklig undervisningspraksis i voksenopplæringen: Utfordringer og muligheter», handler om implementering av en språkhjelperordning i undervisning for nyankomne voksne med lite eller ingen skolegang og begrensede skriftspråklige ferdigheter ved et voksenopplæringssenter. Studien er etnografisk og utforsker hvilke utfordringer og muligheter lærere og språkhjelpere har møtt i en slik ordning, og det stilles spørsmål om sammenhenger mellom språkpolitikk og språkideologi, og handlingsrommet for å utvikle og institusjonalisere flerspråklig pedagogisk praksis. Ett av funnene som framheves, er det forskerne omtaler som «et paradoksalt syn» på flerspråklig tilnærming til andrespråksundervisning. På den ene siden er lærerne og språkhjelperne utsatt for et språkpolitisk press preget av en enspråklighetsnorm som påvirker deres forventninger om at deltakerne skal utvikle en bestemt type norsk-kompetanse. På den andre siden påvirkes de av ressurssynet på flerspråklighet som kommer til uttrykk i overordnede skole- og språkpolitiske dokumenter.

Arbeidet med dette nummeret startet opp ved årsskiftet 2025. Samtidig ble vår kjære redaksjons-kollega Lise Iversen Kulbrandstad på nytt alvorlig syk. Det ble etter hvert klart at helbredende behandling ikke var mulig. Det var med stor sorg vi mottok meldingen om Lises bortgang, torsdag 10. april. Lise har gjort en solid og betydningsfull innsats som redaktør for NOA og vært en inspirerende og stødig kollega i redaksjonen. Vi har mye å takke Lise for, og vi vil savne henne dypt. Vi vil følgelig innlede dette nummeret av NOA med minneord fra Anne Golden og Randi Myklebust.

Litteratur

- UNESCO (2020). *Towards inclusion in education: Status, trends and challenges. The UNESCO Salamanca Statement 25 years on.*
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374246>.